

ثقلین گرانقدر؛ الگوهای راهبردی طراحی ساختار مهندسی فرهنگی جهان اسلام

نویسندگان:

دکتر شهرام علمداری، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
دکتر مصطفی ادیب، عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله الاعظم

چکیده:

صهیونیسم جهانی در چند دهه گذشته اقدامات زیادی را برای جلوگیری از گسترش اسلام در جهان انجام داده است. گسترش اختلافات مذهبی و قومی، توسعه فساد اخلاقی و اعتیاد به مواد مخدر، و ویژه در نسل جوان مسلمان، راه اندازی انواع مختلف رسانه‌ها و افزایش تولید محصولات فرهنگی با محوریت تخریب مبانی فرهنگی ناب قرآنی، جذب مدیران جهان اسلام به الگوهای مدیریتی غرب و دور ساختن آنها از فرهنگ مدیریت قرآنی و هزاران پروژه عملیاتی دیگر، بخشی از این اقدامات محسوب می‌شود.

این مقاله به تبیین مبانی مدیریت راهبردی و عملیاتی مهندسی فرهنگی از دیدگاه قرآن و عترت پرداخته و چارچوب سازمانی مقابله با انواع مختلف تهاجم فرهنگی را تشریح می‌نماید:

تعریف دقیق از مهندسی فرهنگ و مهندسی فرهنگی اولین بخش از این مقاله است. به طور خلاصه، مهندسی فرهنگی عبارت از تعریف و تبیین فرآیندهای فرهنگی و تلاش در جهت ارتقای کیفیت مستمر آن فرآیندها در جهت جلب رضایت خالق و تکریم مخلوقات خداوند است. مهندسی فرهنگی با تعریف فوق، اجرا نخواهد شد مگر آنکه مدیریت راهبردی بر ساختار آن سایه افکنده باشد.

دو یادگار گرانقدر حضرت رسول اکرم (ص)، کتاب خدا و عترت او هستند؛ قرآن کریم در حد کشش عقل بشری، بیش از یک هزار تدبیر فرهنگی را تبیین ساخته است. این تدابیر فرهنگی، سیاست‌های اصلی در مسیر زندگانی انسان هستند (چراغ‌ها و تابلوهای

نشانگر درمسیر زندگی انسان). سیره نبوی، سیره علوی و سیره دیگر ائمه معصومین(ع)، الگوهای اجرایی این تدابیر هستند. دشمنان اسلام بادرک خطری که تدبیر در قرآن کریم و زندگی ائمه معصومین(ع) می‌تواند برای آنها داشته باشد، پازل فرهنگی پیچیده‌ای برای ممانعت از گسترش فرهنگ قرآن و عترت طراحی کرده‌اند که دارای ابعاد مختلف فلسفی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی است.

برای اجرایی کردن تدابیر و سیاست‌های فرهنگی در حوزه‌های مدیریتی فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی، لازم است این تدابیر، به اهداف راهبردی، راهبردها، اهداف کمی، برنامه‌ها و پروژه‌های اجرایی فرهنگی تبیین شوند. به عبارتی اگر در مرحله فلسفه و تدبیر فرهنگی بمانیم، نه تنها این تدابیر فرهنگی به مرحله اجرایی نمی‌رسند بلکه در صحنه اجرایی همان اتفاقی خواهد افتاد که الان در سطح جهانی و ملی شاهد آن هستیم. درواقع اگر از الگوی حدیث ثقلین دربرنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری‌های خود استفاده نکنیم، دچارمشکلات فراوانی خواهیم شد.

اولین و اساسی‌ترین قدم برای اجرایی کردن تفکر مهندسی فرهنگی در سطح ملی و جهانی، سازماندهی علمی و صحیح است. متعاقب تشکیل هسته اولیه هسته فکری مهندسی فرهنگی جهان اسلام، برنامه راهبردی و عملیاتی این ساختار بر مبنای قرآن و عترت و با الگوی ارائه شده دراین مقاله تدوین می‌شود. نتیجه عملی این مرحله از مطالعه، تشکیل پازل راهبردی و عملیاتی مهندسی فرهنگی جهان اسلام است. متعاقب برنامه‌ریزی عملیاتی و

تاکتیکی سازمان مهندسی فرهنگی جهان اسلام، به خوبی آشکار خواهد شد که تاکتیک‌ها و پروژه‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی دشمنان اسلام چه مبنای ای دارد. نتیجه اصلی این مرحله، پیش‌بینی پازل راهبردی و عملیاتی دشمنان اسلام است

درمرحله آخر، با کنار هم گذاشتن دوپازل یاد شده و تشکیل دبیرخانه دائمی مرکز تحقیقات و مطالعات راهبردی و عملیاتی مهندسی فرهنگی جهان اسلام در همه حوزه‌های حکومت اسلامی، می‌توان اتاق فکری پویا و فعال درجهت خنثی کردن نقشه‌های دشمنان و متعاقب آن، گسترش تفکر مهدویت و زمینه سازی ظهور آن حضرت(عج) را پایه‌ریزی کرد. بدیهی است دراین بین، نقش نخبگان جهان اسلام بسیار مهم و بارز خواهد بود که دراین مقاله به نحوه آموزش این افراد نیز پرداخته‌ایم.

مقدمه:
یکی از مشکلات اساسی کشورهای اسلامی در قرن ۲۱، توسعه تفکر جهانی شدن درتمام ابعاد زندگی بشری است. گسترش سازمان‌های بین‌المللی، شرکت‌های فراملی و سازمان‌های غیردولتی باعث شده‌اند که پیچیدگی خاصی در اداره جوامع ایجاد شود. امنیت و سیاست از قلمرو کشورها خارج شده و ابعاد جهانی یافته‌اند. اقتصاد کشورها به شدت تحت تاثیر سازمان جهانی تجارت قرار گرفته است. سازمان ملل متحد هر سال، معیارهای جدیدی را به عنوان معیارهای توسعه اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی برای رده‌بندی کشورها تدوین می‌کند و کشورها را در چالش‌های

روزافزونی قرار می‌دهد. بحران‌های روز افزون طبیعی، (زلزله‌ها و سیل‌ها و...) اقتصادی، اجتماعی و سیاسی دردنیا باعث شده‌اند که مدیران به دنبال آماده سازی ملت‌های خود باشند. فرهنگ به عنوان یک مقوله مهم مورد تهاجم قرار گرفته است و مدیریت عرصه فرهنگی نیاز به نوآوری‌های روز افزون دارد.

محیط زیست به عنوان یکی از نمادهای جهانی شدن، مورد سوء استفاده خیلی از سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفته است. سلامت انسان‌ها توسط حوادث، بیماری‌های قلب و عروق و بیماری‌های نوپدید و بازپدید مورد تهاجم قرار گرفته و سازمان جهانی بهداشت با طراحی برنامه‌های مختلف و متنوع سعی در دخالت در مدیریت سلامت همه کشورهای عضو دارد. ورزش و گردشگری نیز نمادهایی از جهانی شدن هستند که به سرعت در حال توسعه هستند. توسعه تکنولوژی، صنعت ارتباطات، مطبوعات و رسانه‌ها و اینترنت و ماهواره به عنوان محمل‌های اصلی جهانی شدن (وبه قولی، ناتوی فرهنگی) بسیار مهم محسوب می‌شوند. همه موارد ذکر شده در بالا یک معنی دارند و آن اینکه در چنین جهانی، جوامعی می‌توانند جان سالم به در ببرند که آمادگی کامل دربرابر بحران جهانی شدن داشته باشند. آمادگی جوامع ممکن نخواهد شد مگر آنکه در پنج بعد زیرمطالعات عمیقی انجام‌دهند:

الف- تدوین چشم انداز، رسالت‌ها، ارزش‌ها، راهبردهای اساسی در همه حیطه‌ها، قوانین و دستورالعمل‌ها، فرایندها و شاخص‌های عملکردی فرهنگی برای جامعه هم در دوران عافیت و هم درمصیبت.

ب- ارزیابی جامع کلیه آسیب پذیری‌های فرهنگی جامعه و ایجاد بانک اطلاعات آسیب پذیری‌ها با بررسی کامل خطرات بالقوه فرهنگی، بررسی کامل جامعه، بررسی محیط زیست و جغرافیای طبیعی مناطق مختلف، بررسی آثار خطرات بر جوامع و اولویت‌بندی همه خطر پذیری‌ها برای طراحی برنامه‌تداخل‌ها.

ج- تدوین برنامه راهبردی و عملیاتی مدیریت توسعه فرهنگی و مدیریت بحران فرهنگی بر اساس استعدادها و خطرات بالقوه جامعه طبق اصول علمی.

د- مدیریت آموزش، پژوهش و اطلاع رسانی عمومی و تخصصی.

ه- ارزشیابی و پایش کلیه برنامه‌های تدوین شده براساس شاخص‌های عملکردی تدوین شده و انجام مانورهای متعدد برای ارزیابی و پایش برنامه‌های توسعه و بحران فرهنگی در جامعه.

باتوجه به اینکه اسلام و بخصوص شیعه، غنی‌ترین برنامه‌های مدیریتی را در زمینه ایجاد حکومت جهانی دارد و اصل متعالی و ولایت فقیه در مکتب ما به عنوان بهترین الگوی حکومتی در دنیا مطرح است، نخبگان جوامع اسلامی باید در همه حیطه‌های مدیریتی آموزش ببینند تا آنچه که به عنوان فرهنگ مهدویت و انتظار در مذهب شیعه جعفری طراحی شده است، عملیاتی شود و همین مدیران نخبه بتوانند زمینه ساز حکومت جهانی حضرت صاحب‌امر(عج) شوند.

از معضلات اساسی انقلاب اسلامی ایران در عمر ۲۷ ساله خود این بوده است که به رغم تأکیدات مکرر رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری، دال بر گسترش نهضت نرم‌افزاری، کمتر به این مقوله توجه

شده است. در واقع همه پیشرفت‌های انجام شده در جهتی بوده است که متخصصین و استادان برجسته ای از بین نخبگان کشور تربیت شوند ولی همین نخبگان در مدیریت سازمان‌ها در سطح ملی و در تعاملات بین‌المللی دچار مشکلات زیادی شده‌اند.

صهیونیسم بین‌الملل و نهضت‌های سکولار و لیبرال در داخل و خارج کشور جمهوری اسلامی ایران، سالهاست که برنامه تربیت مدیران نخبه را در کشورهای مختلف شروع کرده‌اند بطوری که در کشورهای آمریکا و انگلیس این جریان هر ساله صدها مدیر سکولار را وارد جامعه جهانی می‌کند. البته باید متذکر شد که این مدیران به دلیل عدم توجه به آموزه‌های فرهنگی شیعه و ولایت فقیه و همچنین دستورالعمل‌های قرآنی مطمئناً دچار نقائص و شکست‌های فراوان مدیریتی خواهند بود و به حکم آیه "و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین" حکومت جهانی در دست مستضعفین خواهد بود.

بخش اول- تعریف فرهنگ (CULTURE)
در کتب مختلف علمی، تعاریف متعددی از فرهنگ شده است ولی با توجه به تغییرات متنوعی که در عرصه فرهنگ جهانی رخ داده است، شاید لازم باشد که بازتعریفی از فرهنگ انجام شود تا بتوان در شرایط کنونی، تعریفی

عملی از مهندسی فرهنگی ارائه کرد.
فرهنگ از دیدگاه لغت (فارسی، عربی، انگلیسی و فرانسه)، به معانی پیروزی، تیزهوشی، مهارت، پروردن، مراقبت از چیزی، بارور کردن، و کاشتن گیاه به کاررفته است.

از نظر اصطلاحی نیز تعاریف زیادی از فرهنگ در کتب علمی وجود دارند که هر کدام از زاویه‌ای فرهنگ را بررسی و تعریف کرده‌اند؛ مثلاً از زوایای انسان‌شناسی، مردم‌شناسی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، قوم‌شناسی و غیره. این تعاریف را می‌توان به دسته‌های مختلفی تفکیک کرد مانند نمادین، ساختاری، کلاسیک و توصیفی، هنجاری، تاریخی، و تعاریف دیگر. در این مقاله قصد نداریم که به این مقوله‌ها بپردازیم، بنابراین فقط به عصاره همه این تعاریف پرداخته می‌گیریم.

تعریف فرهنگ از نظر همه صاحب‌نظران علمی از ترکیب سه تعریف حاصل می‌شود:

الف- ماهیت فرهنگ: عبارت از آن ذات، جوهره و امری است که فرهنگ را از نظر موضوع از سایر موضوعات مجزای سازد.

ب- موضوعات فرهنگی: عبارت است از تجزیه ماهیت فرهنگ و بیان مولفه‌ها، عوامل و اجزایی که بر روی هم نظام فرهنگی را تشکیل می‌دهند.

ج- کارکرد فرهنگ: به معنای نتیجه، ثمره، محصول و مظاهری است که از

شناخت(دانش) تمایل(نگرش) رفتار(مهارت)

نسبت به جهان

نسبت به سایرین

نسبت به اشیا

فرهنگ به دست آمده و نقش بقای حیات اجتماعی را ایفا می‌کند.

ماهیت فرهنگ شامل رفتار یا الگوهای رفتاری، مجموعه شناخت و اندیشه بشر، شیوه یا الگوی زندگی، مجموعه اندوخته‌های مادی و معنوی بشر و درانتها پذیرش‌های هنجار یافته او هستند.

موضوعات فرهنگی از دیدگاه دانشمندان را می‌توان با نگاه به جدول زیر درک کرد:

کارکرد فرهنگ را نیز می‌توان در سه بعد بررسی کرد:

الف_ ایجاد تفاهم

ب_ احراز هویت

ج_ حفظ و ارتقای انسجام اجتماعی
با قرار دادن سه عنصر ماهیت فرهنگ، موضوعات فرهنگی و کارکرد فرهنگ در یک ماتریس سه جانبه می‌توان به تعریف فرهنگ رسید. تعریفی که به گونه‌ای مورد توجه دانشمندان مختلف در قرن‌های گذشته بوده است. در واقع با تفاوت دیدگاه‌های بشری در هر یک از سه عنصر فوق، بدیهی است که تعریف از فرهنگ تفاوت پیدا خواهد کرد.

از نظر نویسندگان این مقاله، فرهنگ را باید از چهار بعد نگاه کرد تا بتوان پازلی را برای برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی فرهنگ یک جامعه تشکیل داد. در این پازل، هر خانه دارای معنی و مفهوم کاربردی و عملیاتی خواهد بود. هر چند خانه، زیرسایه یک راهبرد و همه راهبردها تحت لوای سیاست‌ها عمل می‌کنند و همه این اجزا ناشی از فلسفه و حکمتی خواهند بود که مبنای همه تصمیم‌سازی‌های فرهنگی هستند.

ابعادی که مابرای فرهنگ در یک جامعه قائلیم شامل موارد زیر هستند:

الف_ بعد افقی یا حوزه‌های فرهنگی: فرهنگ شامل تمام دانش، نگرش و مهارت‌هایی است که در حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، امنیتی و... شکل می‌گیرند. طبق یک برآورد تحلیلی از حوزه‌های فرهنگی در کشورهای مختلف، حدود ۴۰ حوزه فرهنگی قابل تعریف است که هر حوزه بالقوه

می‌تواند محل ظهور و بروز تفاهم یا سوء تفاهم‌ها و یا تهاجم فرهنگی باشد. طبق بررسی‌های انجام شده توسط نویسندگان این مقاله، هر حوزه فرهنگی ذکر شده، دارای حداقل ۲۵ زیرحوزه فرهنگی است که از نظر مهندسی فرهنگی، ارزش بالقوه بالایی دارند. بنابراین تا اینجا ما با حداقل ۱۰۰۰ قطعه از پازل فرهنگی در بعد افقی مواجه هستیم. با دقت در محصولات مختلف فرهنگی همچون برنامه‌های یک روز هر شبکه تلویزیونی در ایران و یا شبکه‌های خارجی و یا رسانه‌های مکتوبی همچون کیهان، اطلاعات و شرق و... می‌توان به اهمیت دادن ناخود آگاه مدیران این محصولات فرهنگی به تک تک این حوزه‌ها و زیرحوزه‌ها پی برد.

ب_ بعد عرضی فرهنگ: در هر حوزه و زیرحوزه فرهنگی، ما با بعد دیگری از فرهنگ روبه‌رو هستیم که آن عبارت است از بعد عرضی فرهنگ. در واقع وقتی در مورد هر محصول فرهنگی (مثلاً یک فیلم سینمایی یا سریال یا یک مقاله یا کتاب)، صحبت می‌شود، چه در فرهنگ عامه و چه در مجامع تخصصی، تحلیل‌هایی انجام می‌شود که همه ریشه در فرهنگ آن جامعه دارند. وقتی به تحلیل‌ها دقت می‌کنیم، می‌بینیم که همه تحلیل‌گران، آگاهانه یا ناخود آگاه، محصول فرهنگی

منتشر شده را از ابعادی همچون فلسفی، سیاستگذاری، برنامه‌ریزی‌های توسعه، آمایش سرزمین، ارزیابی خطرات تهدیدها و ضعف‌ها، ارزیابی فرصت‌ها و قوت‌ها، برنامه‌ریزی‌های بحران، آموزشی، پژوهشی، ارزیابی و پایش، مدیریت راهبردی، مدیریت کیفیت و... نقد می‌کنند.

در واقع، در تحلیل هر حوزه فرهنگی، شاخص‌هایی که مورد توجه هستند، در یکی از حوزه‌های زیر قرار می‌گیرند:

۱_ تدوین چشم انداز، رسالت‌ها، ارزش‌ها، راهبردهای اساسی در همه حیطه‌ها، قوانین و دستورالعمل‌ها، فرایندها و شاخص‌های عملکردی فرهنگی برای جامعه هم در دوران عافیت و هم در مصیبت.

۲_ ارزیابی جامع کلیه آسیب‌پذیری‌های فرهنگی جامعه و ایجاد بانک اطلاعات آسیب‌پذیری‌ها با بررسی کامل خطرات بالقوه فرهنگی، بررسی کامل جامعه، بررسی محیط زیست و جغرافیای طبیعی مناطق مختلف، بررسی اثرات خطرات بر جوامع و اولویت بندی همه خطرپذیری‌ها برای طراحی برنامه تداخل‌ها.

۳_ تدوین برنامه راهبردی و عملیاتی مدیریت توسعه فرهنگی و مدیریت بحران فرهنگی بر اساس استعدادها و خطرات بالقوه جامعه طبق اصول علمی.

۴_ مدیریت آموزش، پژوهش و اطلاع‌رسانی عمومی و تخصصی

۵_ ارزشیابی و پایش کلیه برنامه‌های تدوین شده بر اساس شاخص‌های عملکردی تدوین شده و انجام مانورهای متعدد برای ارزیابی و پایش برنامه‌های توسعه و بحران فرهنگی در جامعه.

طبق بررسی‌های انجام شده توسط مولفین این مقاله، از نظر عرضی، حداقل ۴۰ بعد مختلف برای هر حوزه یا زیر حوزه فرهنگی وجود دارند. با احتساب این بعد از فرهنگ، تا اینجا ما با چهل هزار سلول فرهنگی برای مهندسی فرهنگی مواجه هستیم.

ج_ بعد عمودی فرهنگ: وقتی از فرهنگ یک جامعه سخن به میان می‌آید، ذهن‌ها به سمت سطوح فرهنگی جامعه سوق داده می‌شود. دلیل این موضوع آن است که هر کدام از ما انسان‌ها، جدا از فرهنگ عمومی جامعه‌ای که به آن تعلق داریم، به دلیل فرارگرفتن در یکی از سطوح اجتماعی مانند دانش آموز، دانشجو، روحانی، اصناف و بازاری، استاد، نخبه، مدیر، کارمند، کشاورز و... دارای عمق مشخصی از فرهنگ هستیم. این بعد از فرهنگ را بعد عمودی فرهنگ می‌نامیم. طبق بررسی‌های انجام شده توسط مولفان این مقاله بر روی جوامع مختلف انسانی در جهان، در یک جامعه حدود ۵۰ سطح فرهنگی اجتماعی قابل احصا بوده‌اند. با احتساب این بعد از فرهنگ، تعداد سلول‌های فرهنگی یک جامعه به حدود سه میلیون و پانصد هزار عدد می‌رسد.

د_ حال اگر فرهنگ یک جامعه را یک موجود زنده دو میلیون سلولی با همه مشخصات جامع موجودات زنده بدانیم، این موجود زنده در هر برهه از زمان، دارای یک سری مولفه‌های فرهنگی است که خاص آن زمان است. در واقع اگر زمان را بعد چهارم فرهنگ در نظر بگیریم، حافظه تاریخی و میراث فرهنگی یک جامعه، بعد چهارم فرهنگ یک جامعه را تشکیل می‌دهد.

خلاصه اینکه: با در نظر گرفتن

تعریف فوق از فرهنگ، با پدیده‌ای سر و کار داریم که اگر ما نتوانیم برای هر سلول آن برنامه راهبردی و عملیاتی مشخص و دقیق داشته باشیم، قطعاً رقبای فرهنگی ما برای آنها برنامه خواهند داشت.

بخش دوم_ تعریف مهندسی فرهنگی
همانند فرهنگ، تعاریف زیادی برای مهندسی فرهنگی بیان شده است. همه این تعاریف به گونه‌ای در تعریف زیر خلاصه می‌شوند:

تفکر مهندسی فرهنگی به ترکیبی از تفکر مهندسی و تفکر فرهنگی گفته می‌شود. تفکر مهندسی را تا حدودی می‌توان همان تفکر و بینش سیستمی دانست و تفکر فرهنگی و فرهنگ را می‌توان بستر و زمینه ساز کلیه اجزا و رفتارهای فردی، گروهی و اجتماعی تلقی کرد. تفکر و بینش سیستمی دارای پنج مشخصه اساسی است:

الف_ سیستم را متشکل از دو جزء یا بیشتر می‌داند که دارای یک یا چندین کارکرد یا ویژگی معین است.
ب_ هر جزء از مجموعه اجزای سیستم، باید بتواند رفتار و ویژگی‌های کل سیستم را تحت تاثیر قرار دهد.

ج_ در مجموعه مورد نظر، زیر مجموعه‌ای از اجزا وجود دارند که برای تحقق کارکرد معین و تعریف شده کل در یک و یا بیش از یک محیط کفایت می‌کنند و وجود هر یک از اجزا برای تحقق کارکرد معین مورد نظر کفایت می‌کنند، اما هیچ یک از این اجزا به تنهایی برای تحقق این کارکرد کفایت نمی‌کنند.

د_ تاثیرگذاری هر یک از اجزای

ضروری بر رفتار و ویژگی‌های سیستم، بستگی به رفتار و ویژگی‌های دست کم یک جز ضروری دیگر از همان سیستم دارد.

ه_ تاثیر هر زیر مجموعه متشکل از اجزای ضروری بر آن سیستم، وابسته به رفتار حداقل یک زیر مجموعه دیگر از همان سیستم است.

خلاصه: ویژگی‌های هر سیستم حاصل تعامل بین اجزای آن است نه کنش‌های مستقل اجزا.

حالا به مثال موجود زنده فرهنگی با دو میلیون سلول زنده برمی‌گردیم. مهندسی فرهنگی با همین دیدگاه سیستمی و تفکر فرهنگی با ابعاد ذکر شده در بخش اول، عبارت از مدیریت راهبردی و اجرایی این سلول‌های زنده برای حرکت مداوم رو به جلوی همه اجزا و کل سیستم به سمت هدف کلان فرهنگی جامعه است.

بخش سوم_ هرم تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در عرصه فرهنگ.

پس از تعریف فرهنگ و مهندسی فرهنگی، لازم است که وارد موضوع اصلی این مقاله یعنی هرم تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در عرصه فرهنگ

بر محصولات فرهنگی براساس شاخص‌های فرهنگی تعریف شده در هر نظام فرهنگی.

بخش پنجم - چارچوب برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی در عرصه فرهنگ

در این بخش از مقاله به چارچوب برنامه‌ریزی راهبردی در عرصه فرهنگی می‌پردازیم. مراحل برنامه‌ریزی راهبردی برای موجود زنده دو میلیون سلولی فرهنگی تشریح شده در فوق، عبارتند از:

الف- تدوین چشم انداز فرهنگی
ب- تدوین ماموریت و رسالت فرهنگی کشور

ج- تدوین اهداف کلان فرهنگی جامعه براساس ماموریت و چشم انداز فرهنگی جامعه.

د- تحلیل درونی و برونی فرهنگی (قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها) و استخراج موقعیت راهبردی فرهنگی

ه- استخراج راهبردهای فرهنگی و تعریف اهداف عینی فرهنگی
ز- تعریف فعالیت‌های یا پروژه‌های فرهنگی جامعه.

ح- بودجه‌ریزی فرهنگی بر مبنای فعالیت‌های فرهنگی.

ط- پایش و ارزشیابی فرهنگی بر اساس شاخص‌های تعریف شده فرهنگی جامعه.

بخش ششم- چارچوب مدیریت پروژه‌های اجرایی در عرصه فرهنگ
جهت مدیریت پروژه‌ها در عرصه فرهنگی باید مراحل زیر را اجرا کنیم:
الف- تعریف دقیق اهداف کمی پروژه یا محصول فرهنگی براساس هر سلول زنده فرهنگی.

ب- تقسیم بندی پروژه به اجزای

خانواده، هماهنگ است؟ چقدر در جهت راهبرد فرهنگی و سیاست‌های کلان فرهنگی جامعه قرارداد؟ یا کلا چقدر با دیدگاه‌های فلسفی کلان جامعه مطابقت دارد؟

و خلاصه:

هر محصول فرهنگی (کتاب، مقاله، فیلم، سریال، تبلیغات و آگهی‌های تجاری و...)، ردپایی جدی از دیدگاه فلسفی تولید کنندگان آن است.

بخش چهارم - چارچوب مدیریت راهبردی در عرصه فرهنگ

وقتی صحبت از مدیریت راهبردی به میان می‌آید، این حدیث از حضرت علی (ع) به ذهن خطور می‌کند:

"خدا رحمت کند کسی را که بداند از کجاست، در کجاست و به کجا می‌رود."
چرخه علمی مدیریت راهبردی دارای اجزای زیر است:

در عرصه فرهنگی، مدیریت راهبردی شامل اجزای زیر خواهد بود:

الف- برنامه‌ریزی راهبردی فرهنگی که در بخش بعدی به آن خواهیم می‌پردازیم.

ب- اجرای پروژه‌های فرهنگی براساس برنامه‌ریزی‌های عملیاتی و تاکتیکی.

ج- ارزیابی و پایش راهبردی

شوم. وقتی صحبت از تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی برای هر حوزه‌ای می‌شود، ما با یک هرم علمی مواجهیم:

در عرصه فرهنگی، هرم فوق به صورت زیر قابل تعریف است:

الف- هر محصول فرهنگی را اگر به عنوان یک پروژه فرهنگی در نظر بگیریم، حاصل یک برنامه‌ریزی عملیاتی است که در بخش‌های بعدی تعریف خلاصه شده‌ی آن را ارائه خواهیم کرد.

ب- برنامه‌ریزی عملیاتی در حوزه یک راهبرد فرهنگی، منجر به تولید تعداد زیادی پروژه‌های فرهنگی می‌شود که قطعاً توسط یک برنامه‌ریزی تاکتیکی مناسب و علمی، همه این پروژه‌ها باید با هم هماهنگ شوند.

ج- برنامه‌ریزی‌های تاکتیکی و عملیاتی در زیر لوای برنامه‌ریزی راهبردی فرهنگی معنا و مفهوم پیدا می‌کنند.

د- اگر سیاست‌های کلان فرهنگی در یک نظام تعریف نشده باشند، قطعاً برنامه راهبردی و همه زیر مجموعه‌های آن دچار یک سردرگمی خواهند بود.

ه- همه سیاست‌های کلان فرهنگی، سرچشمه گرفته از دیدگاه‌های فلسفی فرهنگی در یک جامعه هستند.

حالا همان موجود زنده فرهنگی دو میلیون سلولی را در نظر بگیرید که می‌خواهید برای آن تصمیم‌گیری کنید. قطعاً کار بسیار سختی خواهد بود که محصولات فرهنگی را که می‌خواهید برای تعالی تک تک سولهای این موجود زنده در جامعه تولید یا توزیع کنید، از همه ابعاد افقی، عرضی و عمودی، تحلیل شده باشند. مثلاً بدانید که این محصول فرهنگی، چقدر با دیگر محصولات فرهنگی هم خانواده یا ناهم

ب- قرآن کریم به عنوان معجزه پیامبر اکرم(ص)، یک سند راهبردی برای حکومت جهانی اسلام است. طبق بررسی انجام شده توسط مولفین مقاله، قرآن کریم دارای بیش از هزار تدبیر فرهنگی است. هر تدبیر فرهنگی به گونه‌ای طراحی شده است که در هرم تصمیم‌گیری، بخش‌های فلسفه، سیاست‌گذاری و راهبردها را تشکیل می‌دهد. قرآن با بیان داستان انبیای الهی و اقوام مختلف در تاریخ، تحلیلی کامل از جوامع به دست می‌دهد که اساس برنامه‌ریزی راهبردی فرهنگی را تشکیل می‌دهد. در طرحی که قرآن برای موجودیت فرهنگی جامعه جهانی ترسیم می‌کند، به همه ابعاد افقی، عرضی و عمودی و حتی زمانی فرهنگ، توجه شده است. تحلیل آیات قرآن با این دیدگاه، می‌تواند موضوع یک تحقیق گسترده باشد که ده‌ها جلد کتاب به عنوان عصاره آن

فرهنگی دو میلیون سلولی، مهندسی فرهنگی، مدیریت راهبردی، برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی و درانتها مدیریت پروژه‌های فرهنگی آگاهی پیدا کردیم، نگاهی به ساختار تدبیر و مدیریت در حکومت اسلامی می‌افکنیم.

در هرم تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی فرهنگی، تکلیف جهان اسلام به خوبی تعریف شده است چون:

الف- فلسفه و حکمت متعالی اسلام نسبت به همه دیدگاه‌های بشری بالاتر و حتی غیر قابل مقایسه است. اگر به سیر تفکر فلسفی غرب از ارسطو، افلاطون، قرون وسطی، دوران رنسانس و پس از رنسانس بیفکنیم، می‌بینیم که بشر در سیر زمان هرگز نتوانسته است پاسخی کامل و دقیق به سوالات اساسی زندگی انسانی بدهد. در قرن حاضر این سرگیجه فلسفی تشدید شده و باعث تزلزل جوامع غیر اسلامی شده است.

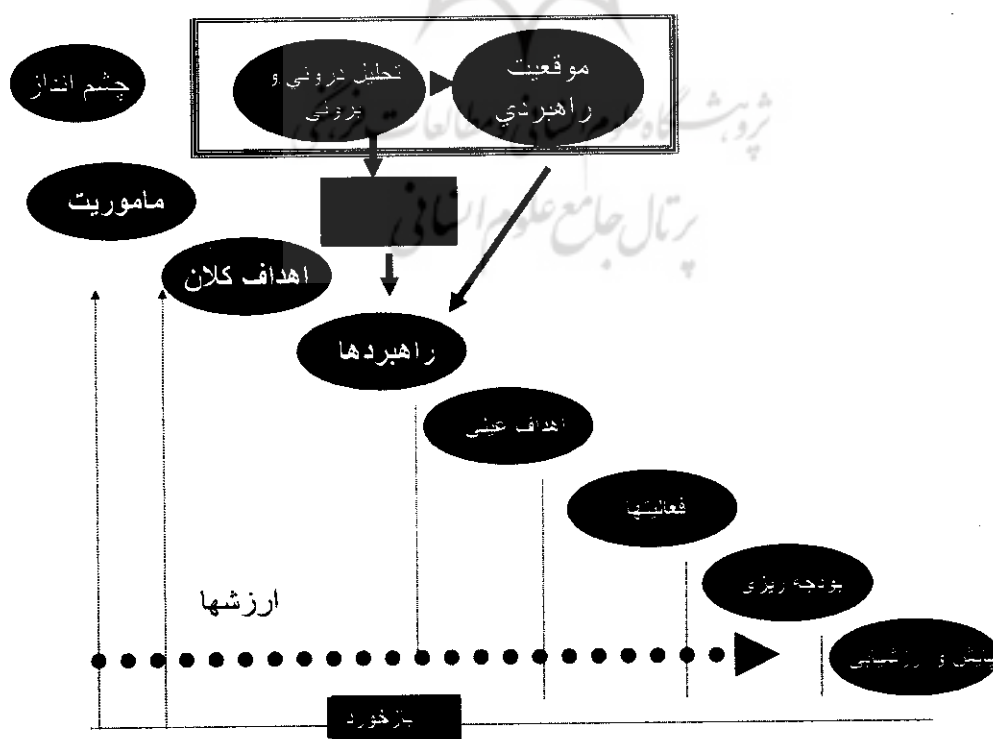
اصلی و فرعی یا work package های تعریف شده.

ج- تعریف فعالیت‌های اختصاصی مورد نیاز برای هر work package
د- مصور سازی فعالیت‌های فوق الذکر به صورت یک شکل شبکه‌ای (network diagram) جهت نشان دادن ترتیب فعالیت‌ها و رابطه بین آنها در جهت رسیدن به اهداف کمی پروژه‌های فرهنگی جامعه.

ه- ایجاد جدول تخمین زمانی برای انجام فعالیت‌های یک پروژه فرهنگی و ایجاد جدول هزینه برای انجام فعالیت‌های یک پروژه فرهنگی.

ز- ایجاد برنامه پایه برای پروژه (baseline plan)

بخش هفتم- قرآن، سند راهبردی حکومت جهانی اسلام
حال که نسبت به موجود زنده

فرهنگ لیبرال دموکراسی و مبارزه با فرهنگ اسلامی انجام داده‌اند، توجه به چند جمله از استراتژیست‌های آنها بدون شرح اضافی کافی است:

۱- تلاش با هدف جلوگیری از نفوذ تفکرات رهبر ایران به جوامع دانشگاهی یک محور اساسی در برنامه‌ریزی راهبردی است.

"بولتن خبری تحلیلی مؤسسه امریکن اینتر پرایس، نوامبر ۲۰۰۴ به نقل از پایگاه اینترنتی www.diplomat.org

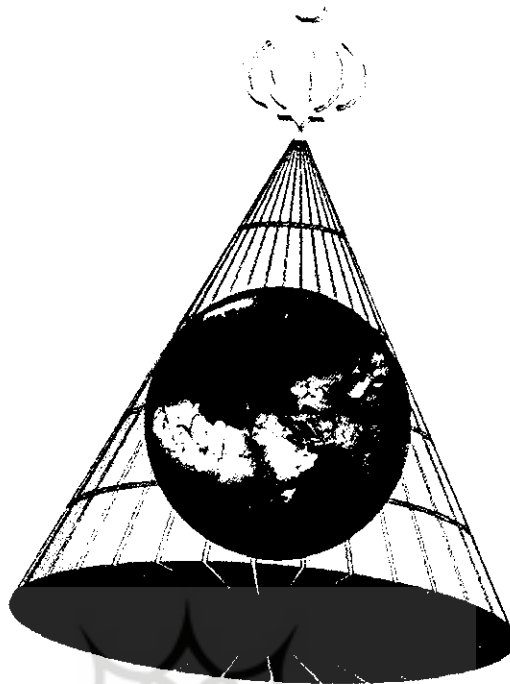
۲- با توجه به فضای حاکم بر جامعه ایران پس از حادثه کوی دانشگاه تهران و ترس خانواده‌ها از حضور فرزندانشان

در اقدامات سیاسی دانشجویی بهترین راهکار استفاده از این فضای روانی و دور نمودن دانشجویان و بویژه دانشجویان ممتاز از مفاهیم سیاسی و ایجاد شرایط ترویج این نظریه با برپایی متعدد جلسات اعتراض و تحصن به مناسبت‌های گوناگون می‌باشد.

"بولتن خبری مرکز صلح، فرهنگ و توسعه خاورمیانه دانشگاه ایالتی جورجیا، دسامبر ۲۰۰۳، به نقل از www.diplomat.org

۳- خیزش جوانان دانشگاهی ایران بعد از سال ۲۰۰۰ میلادی (۱۳۷۹) به سوی کتاب نهج البلاغه بسیار نگران کننده است و نیازمند تدوین برنامه‌های عملیاتی متعددی است.

"دبورا استار (Deborah star) مدیر بخش مطالعات گروه مطالعات خاور نزدیک دانشگاه کرنل نیویورک آمریکا Department of Near Eastern Studies, Cornell University

فاز دوم: استخراج شاخص‌های پازل فرهنگی براساس تدابیر و فعالیت‌های فرهنگی از قرآن کریم و روایات با متد برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی و با کمک نخبگان حوزه و دانشگاه.

فاز سوم: پیش‌بینی تهدیدات: تحلیل محصولات فرهنگی دشمنان اسلام براساس شاخص‌های طراحی شده فاز دوم.

فاز چهارم: طراحی الگوی اجرایی پروژه‌های فرهنگی جامع براساس دیدگاه قرآن و عترت.

فاز پنجم: شروع دوره‌های آموزشی و پژوهشی مهندسی فرهنگی برای نخبگان حوزه و دانشگاه براساس یافته‌های چهار فاز قبلی.

بخش دهم- اقدامات صهیونیسم جهانی در جهانی‌سازی فرهنگ لیبرال دموکراسی و مبارزه با فرهنگ اسلامی جهت پی‌بردن به اقداماتی که صهیونیست‌ها در جهت جهانی‌سازی

تحقیقات خواهد بود. بخش هشتم- عترت، سند عملیاتی حکومت جهانی اسلام از همان ابتدای نزول قرآن کریم، پیامبر اکرم(ص)، با کلام و رفتار خود در جهت الگوسازی برای جامعه جهانی تلاش کرد. آنچه که قرآن کریم به صورتی کلان و راهبردی بیان کرده است، پیامبر اعظم(ص) و خاندان بزرگوارش(ع)، با "عصمت" ودیعه نهاده شده در ایشان، به طور عملی نشان داده‌اند.

بنابراین، اسلام در هر تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی فرهنگی برای جامعه جهانی، هیچ چیز را کم نگذاشته است. طبق

بررسی‌های انجام شده توسط مولفین بر روی بیش از یکصد هزار حدیث و روایت، پیامبر اکرم(ص) و ائمه اطهار، با روش عملی شفاف و دقیقی، محصولات فرهنگی جاودانی را به یادگار گذاشته‌اند که اگر با روش علمی، تحلیل شده و در یک چارچوب عملیاتی ارائه شود می‌تواند الگوی بسیار خوبی برای جهان اسلام باشد.

بخش نهم- تدوین شاخص‌های ارزیابی فرهنگی براساس قرآن و عترت

به نظر مولفین این مقاله، تدوین شاخص‌های فرهنگی براساس قرآن و عترت، اساسی‌ترین کاری است که در مهندسی فرهنگی کشور باید اجرا شود. این اقدام، باید در چند فاز انجام گیرد:

فاز یک: طراحی چارچوب پازل فرهنگی جامعه در ابعاد افقی، عرضی و عمودی و زمانی با کمک نخبگان اجرایی، حوزه و دانشگاه‌ها.

از ناامیدی کند.

"گیسلن آلوم Ghislaine Alleaume، رئیس انجمن فرانسوی مطالعه جهان عرب و اسلام Association Francaise Pour l'Etude des Mondes Arabe et Musulmans (AFEMAM) تاریخ تأسیس: ۱۹۸۵ م. محل استقرار: فرانسه (پاریس)"

۱۱ - اساسی‌ترین عامل موفقیت در خاورمیانه دور کردن جریانهای علمی و اعتقادی از یکدیگر است.

"فیلپ سی. ویلکاکس Philip C. Wilcox، رئیس بنیاد صلح خاورمیانه، Foundation for Middle East Peace (FMEP) محل استقرار: واشنگتن دی.سی.، تاریخ تأسیس: ۱۹۷۹ میلادی، رایزن فرهنگی سفارت آمریکا در ویتنام، مامور اقتصادی و تجاری آمریکا، جاکارتا و بنگلادش، سرکنسول آمریکا در بیت المقدس، معاون امور سیاسی سازمان ملل در بخش امور سازمان‌های بین‌المللی"

۱۲ - با شناختی که از مردم منطقه دارم زمینه روانی مناسبی برای ایجاد شکاف بین نخبگان و مردم معمولی که نتیجه آن خروج نخبگان از بدنه اجتماع و آمدن آنها به سوی غرب است وجود دارد.

"چاس دبلیو. فریمن Chas W. Freeman، رئیس شورای سیاست خاورمیانه Middle East Policy Council (MEPC) تاریخ تأسیس: ۱۹۸۱ م. محل استقرار: آمریکا (واشنگتن دی.سی.) سفیر آمریکا در عربستان (از ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۲)

شناسی در ایران را عملیاتی کنیم.

"زئیف بونن (Zeev Bonen) محقق برجسته در مرکز مطالعات استراتژیک بگین-سادات و مؤسسه صنایع نظامی اسرائیل، فعالیت می‌کند. بونن به مدت ۴ سال مدیرکل و بعدها رئیس مرکز رافائل-اداره توسعه تسلیحات وزارت دفاع اسرائیل- بوده و در دانشگاه حیفا و کالج دفاع ملی اسرائیل تدریس می‌کرد. همچنین وی به عنوان مشاور در کمیته امور خارجه کنست و کمیته دفاعی و یک مدیر تحقیقات و دانشمند ارشد در وزارت صنایع خدمت نمود. تخصص کاری وی در تکنولوژی تسلیحات استراتژیک نظامی و صنایع دفاعی است."

۸- هر تلاشی به جهت جلوگیری از حرکت صحیح مراکز تحقیقاتی ایران قابل تقدیر است.

"پروفیسور جوئل میگدال (Prof. Joel Migdal)، رئیس انجمن مطالعات اسرائیل Association for Israel Studies محل استقرار: واشنگتن دی.سی.، تاریخ تأسیس: ۱۹۸۵ م"

۹- ظهور بریتانیای کبیر در منطقه، ارتباط مستقیم با جلوگیری از روند رو به رشد روحیه اعتماد به نفس در ایرانیان دارد.

"پرفیسور کرول هیلن برند Prof. Carole Hillenbrand، معاون و رئیس شورای مرکزی انجمن مطالعات خاورمیانه‌ای بریتانیا The British Society for Middle East Studies (BRISME) تاریخ تأسیس: ۱۹۷۳ م. محل استقرار: انگلستان (دورهام)"

۱۰- موفق‌ترین راهبرد انتشار اخباری است که فضای ایران را مملو

۴- ترویج فرهنگ سطحی‌نگری، خرافه‌پردازی با تبلیغات معکوس در باب گسترش نفوذ جریان فکری متفکرین جوانگرا و نواندیش اسلامی راهبرد مهم و مورد تأکید است.

"دکتر درو زعاوی (Dr. Dror Ze'evi) رئیس گروه مطالعات خاورمیانه دانشگاه بن گورین (نگو اسرائیل، تأسیس ۱۹۹۴ م) "The Department of Middle East Studies, Ben-Gurion University of the Negev" - با استفاده از هر ابزار و یا بهتر بگویم تمام ابزارها باید فضای دین‌گرایی و اخلاق در جامعه جوانان ایران که اساسی‌ترین راهبرد برون رفت جمهوری اسلامی از چالشهای متعددی نظیر جنگ و تحریم و ... است را پاک کرد و اخلاق دینی را از این جامعه دور کرد که در غیر این حالت هر برنامه‌ای با شکست روبرو خواهد شد.

"راس برن (Ross Brann) محقق مرکز مطالعات پیشرفته یهودی دانشگاه پنسیلوانیا، رئیس گروه مطالعات خاورمیانه دانشگاه کرنل، Department of Near Eastern Studies, Cornell University"

۶- به نظر من باید محور تبلیغات در ایران به سمت توجه به رشد در زمینه‌هایی مانند ورزش، هنر و... رفته و از انعکاس رشد علمی جداً فاصله گرفت.

پروفیسور یکتویل گرشونی Prof. Yekutiel Gershoni، رئیس گروه تاریخ خاورمیانه و آفریقا، دانشگاه تل آویو The Department of Middle East and African History, Tel Aviv University"

۷- هرچه سریعتر باید راهبردهای مبارزه با روند روبه رشد جریان

ایرانیان دارد که بخش قابل توجهی از آن وابسته به باورهای مذهبی آنهاست. بنابراین تلاش برای از بین بردن و حتی کمرنگ کردن مظاهر اعتقادی اسلامی مانند رعایت حجاب و... الویت نخست عملیاتی ما است که در این مسیر به استفاده از تمامی ابزارهایی که در اختیار داریم بویژه رسانه‌ها به شدت پایبندیم.

"یوزف اچ. یروشلمی Yosef H. Yerushalmi، مدیر مرکز مطالعات اسرائیل و یهود، دانشگاه کلمبیا Center for Israel & Jewish Studies, (Columbia University (CIJS تاریخ تأسیس: ۱۹۵۰ محل استقرار: آمریکا (نیویورک)، دارای مدرک دکترا از دانشگاه کلمبیا (در سال ۱۹۶۶)؛

دارای مدرک دکترای افتخاری از دانشگاه‌های متعدد جهان؛ استاد تاریخ، جامعه و فرهنگ یهود"

۱۹- واحد اطلاعات ارتش فدرال آمریکا پس از مراحل تحقیقات و رسیدن به این مطلب که اعتقاد راسخ ایرانیان به هویت ملی خود یکی از موانع اصلی شکست برنامه‌های قبلی بوده است سرمایه‌گذاری کلانی را در امر ایجاد اختلافات قومی و تثبیت قومی‌گرایی به جای ملی‌گرایی انجام داده است.

"به نقل از روزنامه فاینشال تایمز ۲۵/۲/۲۰۰۶"

۲۰- بودجه تحقیقاتی کمپانی والت دیسنی که سه سهامدار اصلی آن یهودی هستند و وظیفه اصلی آنان ساخت انیمیشن ویژه کودکان است، سال گذشته بالغ بر ۵۶ میلیارد تومان بوده است.

۲۱- بزرگترین سرقت تاریخ بشریت در قرون گذشته صورت گرفت و آن

۱۵- تنها مطلب انرژی هسته‌ای نیست؛ در همه زمینه‌ها حرکت ایران خطرناک و غیرقابل پیش بینی است. ما نحوه جلوگیری از این روند تحقیقاتی خطرناک برای صلح جهانی! را به طور ویژه در دستور کار داریم.

"میلی زوکر دستیار اجرایی مرکز رند برای سیاست‌های کلی خاورمیانه The RAND Center for Middle East Public Policy

محل استقرار: آمریکا (کالیفرنیا، سانتامونیکا)"

۱۶- ما از هر روشی برای تغییر حوزه دید جوانان ایران از مطالب علمی استفاده کنیم؛ تأکید می‌کنم از هر روشی. "دکتر مایکل گالچینسکی Dr. Michael Galchinsky

رئیس بخش مطالعات یهودی مرکز صلح، فرهنگ و توسعه خاورمیانه، دانشگاه ایالتی جورجیا

Middle East Center for Peace, Culture, And Development, Georgia State University

محل استقرار: آمریکا (جورجیا) دارای مدرک دکترا از دانشگاه کالیفرنیا (برکلی، در سال ۱۹۹۴)"

۱۷- ناکارآمد نشان دادن این سند (چشم انداز ۲۰ ساله) مهمترین اولویت عملیاتی مرکز است. چرا که صرف نظر از محتوای آن، آغاز حرکتی است که با منافع مادر تضاد کامل است.

آریه استاو Arieh Stav، مدیر مرکز تحقیقات سیاسی آریل اسرائیل مرکز Ariel Center for Policy R ((ACPR

وسر دبیر نشریه NATIV ۱۸- تمام مشکلات ما ریشه در هویت

معاون وزیر دفاع در امور امنیت بین‌المللی (از ۱۹۹۳ تا ۱۹۹۴)؛ مدیر بخش امور چین در وزارت امور خارجه (از ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۱)"

۱۳- به هر طریقی که می‌توانید باید در مقابل حلقه ارتباطی اسلام و قرآن با علوم نوین شکاف ایجاد کنید.

"تانیا ون دن بوش Tanya Van den Bosch مسئول هماهنگی مرکز خاورمیانه، دانشگاه مک کواری در بیانیه به مناسبت راه اندازی شبکه ارتباطات نوین مرکز در دانشگاه خطاب به مدیران دانشگاه‌های مجازی اقماری تابعه Middle East Center Macquarie Universi تاریخ تاسیس: ۱۹۹۳م.

محل استقرار: استرالیا (سیدنی)" ۱۴- اگر به من بگویند راهبرد تقابل با ایران را در یک جمله بیان کن حتماً می‌گویم:

مبارزه با فرهنگ خاص ایرانیها. "پروفسور یکتویل گرشنوی Prof. Yekutiel Gershoni

رئیس گروه مطالعات آفریقا دانشگاه تل آویو، دریافت مدرک دکترا از دانشگاه هبرو، بیت المقدس (در سال ۱۹۸۲) محقق موسسه هور، دانشگاه استنفورد (در سالهای ۱۹۸۶ و ۱۹۸۷)؛ محقق گروه تاریخ دانشگاه استنفورد (در سالهای ۱۹۸۷ و ۱۹۸۸)؛ محقق مرکز مطالعات آفریقا، دانشگاه بوستون (در سالهای ۱۹۹۶ و ۱۹۹۷)؛ عضو هیات سردبیری نشریه Liberian Studies Journal (از ۱۹۹۵ تا کنون)؛ رئیس و معاون انجمن مطالعات لیبریا (در سالهای ۲۰۰۰ و ۲۰۰۱)؛ رئیس گروه مطالعات خاورمیانه و آفریقا، دانشگاه تل آویو (از سال ۲۰۰۰ تا کنون)"

- انتقال علم از مشرق زمین به غرب بود. و اینک ما باید به بهترین شکل از باز گشت این ثروت به جز مواردی که در راستای منافعمان باشد به شرق و به طور خاص کشورهای اسلامی جلو گیری کنیم.
- "آموس پرلموتر استاد علوم سیاسی دانشگاه آمریکن و سردبیر نشریه مطالعات استراتژیک به نقل از واشنگتن تایمز (پانزدهم ژانویه ۱۹۹۶)"
- بخش یازدهم - آموزش نخبگان جهان اسلام در هزاره سوم**
- برای موفقیت در جنگ نرم تبیین شده، نخبگان جهان اسلام باید در یک اقدام ابتکاری و نرم افزاری، انتخاب شده و در زمینه‌های زیر آموزش ببینند تا در آینده‌ای نه چندان دور، حکومت اسلامی بتواند از خدمات مدیریتی کلان این نخبگان در سراسر جهان استفاده کند:
- الف- آموزش مهارت‌های مدیریتی عمومی**
- ۱- مدیریت در یک محیط پرتحرک پرفرآیند
 - ۲- انواع دیدگاه‌های مدیریتی
 - ۳- محیط سازمانی و نیروهای موثر بر آن
- ۴- مدیریت در سطح جهانی
 - ۵- مدیریت نو آوری‌ها
 - ۶- اخلاق در مدیریت
 - ۷- پاسخگویی و مسئولیت پذیری اجتماعی در مدیریت
 - ۸- اصول مدیریت راهبردی
 - ۹- اصول تصمیم گیری
 - ۱۰- اصول حل مشکل
 - ۱۱- اصول سازماندهی
 - ۱۲- اصول مدیریت بحران در جوامع و سازمانها
 - ۱۳- مدیریت تغییر
 - ۱۴- سازمان‌های فراگیرنده
 - ۱۵- مدیریت آموزش
 - ۱۶- مدیریت پژوهش
 - ۱۷- اصول مدیریت نیروی انسانی
 - ۱۸- اصول انگیزش در نیروهای انسانی
 - ۱۹- اصول رهبری در سازمانها
 - ۲۰- مدیریت رفتارها و ارتباطات سازمانی
 - ۲۱- هوش اجتماعی
 - ۲۲- مدیریت تیم
 - ۲۳- اصول کنترل و ارزشیابی در سازمانها
 - ۲۴- مدیریت اطلاعات در سازمانها
 - ۲۵- مدیریت جلسات
 - ۲۶- سخنرانی و تکنیک‌های آن
 - ۲۷- مدیریت بودجه و امور مالی در سازمانها
 - ۲۸- مدیریت پروژه
 - ۲۹- مدیریت زمان
- ۳۰- مدیریت تعارض ها در سازمان
 - ۳۱- مدیریت ریسک
 - ۳۲- مدیریت کیفیت
- ب- مدیریت تخصصی در حیطه‌های عملکردی تخصصی**
- ۱- وزارت آموزش و پرورش
 - ۲- وزارت ارتباطات و فناوری
 - ۳- وزارت اطلاعات
 - ۴- وزارت اقتصاد و دارایی
 - ۵- وزارت امور خارجه
 - ۶- وزارت بازرگانی
 - ۷- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 - ۸- وزارت تعاون
 - ۹- وزارت جهاد کشاورزی
 - ۱۰- وزارت دادگستری
 - ۱۱- وزارت دفاع
 - ۱۲- وزارت راه و ترابری
 - ۱۳- وزارت رفاه و تامین اجتماعی
 - ۱۴- وزارت صنایع
 - ۱۵- وزارت علوم
 - ۱۶- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
 - ۱۷- وزارت کار و امور اجتماعی
 - ۱۸- وزارت کشور
 - ۱۹- وزارت مسکن و شهرسازی
 - ۲۰- وزارت نفت
 - ۲۱- وزارت نیرو
 - ۲۲- سازمان محیط زیست
 - ۲۳- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

تفکر مهندسی فرهنگی به ترکیبی از تفکر مهندسی و تفکر فرهنگی گفته می شود. تفکر مهندسی را تا حدودی می توان همان تفکر و بینش سیستمی دانست و تفکر فرهنگی و فرهنگ را می توان بستر و زمینه ساز کلیه اجزا و رفتارهای فردی، گروهی و اجتماعی تلقی کرد

تدوین شاخص‌های فرهنگی بر اساس قرآن و عترت، اساسی ترین کاری است که در مهندسی فرهنگی کشور باید اجرا شود

فرهنگی براساس تدابیر و فعالیت‌های فرهنگی از قرآن کریم و روایات با متد برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی و با کمک نخبگان حوزه و دانشگاه

فاز سوم: پیش‌بینی تهدیدات: تحلیل محصولات فرهنگی دشمنان اسلام براساس شاخص‌های طراحی شده

فاز دوم

فاز چهارم: طراحی الگوی اجرایی پروژه‌های فرهنگی جامع براساس دیدگاه قرآن و عترت

فاز پنجم: شروع دوره‌های آموزشی و پژوهشی مهندسی فرهنگی برای نخبگان حوزه و دانشگاه براساس یافته‌های چهار فاز قبلی. ■

منابع فارسی:

- ۱- علمداری، شهرام، جامعه آماده (۱)، تهران، انتشارات نواندیشان آریا، چاپ اول، ۱۳۸۶
- ۲- علمداری، شهرام، ناتوی فرهنگی، تهران، انتشارات رضویه، چاپ اول، ۱۳۸۶
- ۳- پیروزمند، علیرضا، شنیده صادقی، چپستی فرهنگ و چگونگی تغییرات آن (پیش‌نیاز مهندسی فرهنگی)، مجموعه مقالات اولین همایش ملی مهندسی فرهنگی، ۱۳۸۵
- ۴- فرهی بوزنجانی، برزو، درآمدی بر تفکر مهندسی، تفکر فرهنگی، مهندسی فرهنگ و مهندسی فرهنگی کشور، مجموعه مقالات اولین همایش ملی مهندسی فرهنگی، ۱۳۸۵
- ۵- علی احمدی، علی‌رضا، نگرشی جامع بر مدیریت استراتژیک، انتشارات تولید دانش، ۱۳۸۲
- ۶- شعبانی، مسعود، سیف نژاد، شهرام، راهنمای اجرایی برنامه‌ریزی عملیاتی، ترجمه، انتشارات باغ‌اندیشه، ۱۳۸۲
- ۷- مصباح یزدی، محمدتقی، آموزش فلسفه، جلد ۲، سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ

منابع انگلیسی:

1. Clements, Gido, Effective Project Management, Thomson south western co. ltd, 2006
2. Copleston, Frederick, History of Philosophy, search press, 1977

- ۲۹- برآورد جامع کشورهای آمریکای شمالی
 - ۳۰- برآورد جامع کشورهای خاور دور و اقیانوسیه
 - ۳۱- برآورد جامع کشورهای جنوب آسیا
 - ۳۲- برآورد جامع کشورهای آمریکای مرکزی و جنوبی
 - ۳۳- برآورد جامع کشورهای آفریقا
 - ۳۴- تاریخ اجتماعی-سیاسی جهان
 - ۳۵- جغرافیای سیاسی کشورهای جهان
 - د- اصول و مبانی مدیریت در حکومت اسلامی (ولایت فقیه)
 - ۱- مدیریت آموزش و پژوهش در حکومت اسلامی
 - ۲- مدیریت فرهنگ و اخلاق در حکومت اسلامی
 - ۳- مدیریت اقتصاد در حکومت اسلامی
 - ۴- مدیریت اجتماعی در حکومت اسلامی
 - ۵- مدیریت سیاسی-امنیتی در حکومت اسلامی
 - ۶- مدیریت سلامت در حکومت اسلامی
 - ۷- مدیریت حقوقی در حکومت اسلامی
 - ۸- اصول و مبانی ولایت فقیه
 - ۹- خصوصیات کارگزاران حکومت اسلامی
 - ۱۰- دستورالعمل‌های مدیریتی در قرآن کریم
 - ۱۱- دستورالعمل‌های مدیریتی در نهج‌البلاغه و دیگر کتب حدیث و روایات
- راهکارها و پیشنهادهای:**

همانگونه که در بخش نهم تحت عنوان شاخص‌های ارزیابی فرهنگی بر اساس قرآن و عترت آمده است، به نظر مولفین این مقاله، تدوین شاخص‌های فرهنگی براساس قرآن و عترت، اساسی‌ترین کاری است که در مهندسی فرهنگی کشور باید اجرا شود. این اقدام، باید در قالب یک یا چند طرح پژوهشی، در چند فاز به اجرا درآید:

فاز یک: طراحی چارچوب پازل فرهنگی جامعه در ابعاد افقی، عرضی و عمودی و زمانی با کمک نخبگان اجرایی، حوزه و دانشگاه

فاز دوم: استخراج شاخص‌های پازل

- ۲۴- بانک مرکزی
- ۲۵- سازمان انرژی اتمی
- ۲۶- سازمان تربیت بدنی
- ۲۷- سازمان ملی جوانان
- ۲۸- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
- ۲۹- سازمان ایثارگران و بنیاد شهید
- ۳۰- سازمان امور زنان
- ج- جهانی‌سازی و آمادگی ملی
- ۱- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی امنیت
- ۲- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی سیاست
- ۳- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی اقتصاد
- ۴- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی سلامت
- ۵- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی فرهنگ
- ۶- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی محیط‌زیست
- ۷- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی مدیریت بحران‌ها و حوادث و آمادگی ملی
- ۸- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی ارتباطات
- ۹- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی رسانه‌ها
- ۱۰- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی توریسم
- ۱۱- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی ورزش
- ۱۲- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی رسانه‌ها
- ۱۳- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی کشاورزی
- ۱۴- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی صنعت
- ۱۵- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی بازرگانی
- ۱۶- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی آموزش
- ۱۷- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی پژوهش
- ۱۸- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی توسعه اجتماعی و آمادگی ملی
- ۱۹- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی حقوق
- ۲۰- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی مدیریت اطلاعات و آمادگی ملی
- ۲۱- جهانی‌شدن و جهانی‌سازی مدیریت ریسک و آمادگی ملی
- ۲۲- آشنایی با سازمان‌های بین‌المللی
- ۲۳- صهیونیسم جهانی
- ۲۴- برآورد جامع کشورهای اسلامی
- ۲۵- برآورد جامع کشورهای اروپای شرقی، روسیه و آسیای مرکزی
- ۲۶- برآورد جامع کشورهای اروپای غربی
- ۲۷- برآورد جامع اروپای مرکزی و جنوب شرقی
- ۲۸- برآورد جامع کشورهای خاورمیانه و شمال آفریقا